

УДК 271.4-722.53(477.83)(092):94(477)“XX”

ОТЕЦЬ ДМИТРО КУБАЄВИЧ: СТОРІНКАМИ ОБЛІКОВОЇ СПРАВИ (Частина 3)¹

Руслан ДЕЛЯТИНСЬКИЙ

*Івано-Франківська академія Івана Золотоустого,
кафедра соціально-гуманітарних дисциплін,
Науково-дослідний інститут історії Церкви,
вул. Софрона Мудрого (Гарбарська), 22, каб. 801, 76019, Івано-Франківськ, Україна
e-mail: r.deliatynskyi@ifai.edu.ua
DOI: 10.15330/gal.38.221-230
ORCID: 0000-0002-6020-7666;*

Ірина ІВАШКІВ

*Прикарпатська державна сільськогосподарська дослідна станція
Інституту сільського господарства Карпатського регіону
Національної академії аграрних наук України,
відділ науково-консультаційного та інформаційного забезпечення економіки та маркетингу,
вул. Бандери, 21а, 76014, Івано-Франківськ, Україна
e-mail: i.ivach@ukr.net
DOI: 10.15330/gal.38.221-230
ORCID: 0000-0002-8135-8260;*

Володимир ПОСТРІЛЬОННИЙ

*вул. Сагайдачного, 34, 47740, селище Великі Бірки, Тернопільський р-н,
Тернопільська область, Україна
e-mail: postrillonyivolodymyr@gmail.com
DOI: 10.15330/gal.38.221-230
ORCID: 0009-0005-0415-5282*

У статті автори продовжують публікацію третьої частини матеріалів облікової справи священика Української греко-католицької церкви отця Дмитра Кубаєвича (1890–1980), яка тепер зберігається за № 490 у Архіві Головного управління Національної поліції у Тернопільській області (за адресою м. Тернопіль, вул. Валова, 11). При перекладі з російської мови українською прагнули максимально зберегти автентичність документа.

У статті висвітлено наступні одинадцять документів облікової справи: 1) довідка «на сім'ю бандпособника» Кубаєвича Дмитра Івановича від 3 березня 1950 р.; 2) витяг із протоколу № 12 Особливої наради при Міністерстві державної безпеки СРСР про особову справу Кубаєвича Дмитра Івановича від 18 березня 1950 р.; 3) повідомлення управління МВС по Тернопільській області про зберігання архівної справи № 490 на Кубаєвича Дмитра Івановича від 16 жовтня 1954 р.; 4) скарга громадянина Кошіля Євгена Якимовича до Голови Президії Верховної Ради СРСР про перегляд справи Кубаєвича Дмитра Івановича від 2 серпня 1954 р.; 5) лист управління МВС у Томській області РРФСР до

¹ Пропонована стаття виконується в рамках держбюджетної комплексної науково-дослідної теми «Реабілітована пам'ять: історія УГКЦ в особах» (державний реєстраційний номер: 0123U103003; дата реєстрації 26.06.2023; термін виконання 01.07.2023–30.12.2028). Див.: Наукові проекти НДІ історії Церкви. Івано-Франківська академія Івана Золотоустого. URL: <http://ifaiz.edu.ua/novyny/1107-naukovi-proiektu-iic.html> (дата звернення: 09.05.2024); В УкрІНТЕІ зареєстровано науково-дослідну тему «Реабілітована пам'ять: історія УГКЦ в особах». Кафедра історії України та методики викладання історії. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. URL: <https://kiu.pnu.edu.ua/2023/07/03/v-ukrintei-zareestrovano-naukovo-doslidnu-temu-reabilitovana-pam-iat-istoriia-uhkts-v-osobakh/?fbclid=IwAR25elMCgv8BA5WoOAOOrmljLUPNFVJwH88wmHJ8AyzvIOnyXJRqUrmWU6oA> (дата звернення: 09.05.2024).

управління МВС у Тернопільській області про справу Кубаєвича від 26 серпня 1954 р.; 6) скарга громадянина Кошіля Євгена Якимовича до начальника УМДБ в Томській області РСФСР про перегляд справи Кубаєвича Дмитра Івановича від 2 серпня 1954 р.; 7) лист УМВС по Тернопільській області УРСР до начальника 1-го спецвідділу МВС СРСР щодо отримання архівної облікової справи на Кубаєвича Дмитра Івановича від 22 вересня 1954 р.; 8) лист начальника 1-го спецвідділу МВС СРСР до УМВС по Тернопільській області УРСР про направлення архівної облікової справи на Кубаєвича Дмитра Івановича від 5 жовтня 1954 р.; 9) висновок оперуповноваженого 1-го спецвідділу УМВС по Тернопільській області про розгляд скарги Кошіля Євгена Якимовича від 22 жовтня 1954 р.; 10) лист УМВС по Тернопільській області УРСР до начальника Копичинського РВ УМВС про відповідь на скаргу Кошіля Євгена Якимовича від 25 жовтня 1954 р.; 11) висновок співпрацівника відділу УВС у Тернопільській області про перегляд справи Кубаєвича Дмитра Івановича від 7 серпня 1995 р.

В опублікованих документах розкрито механізми репресивної політики радянського тоталітарного режиму, виразно показано фіктивність звинувачень священника в «бандпособництві» та окреслено справжню причину виселення о. Дмитра Кубаєвича – вірність Греко-католицькій церкві.

Ключові слова: облікова справа, радянські органи державної безпеки, виселення, спецпоселення, священник, Дмитро Кубаєвич, Українська Греко-Католицька Церква.

Метою пропонованої статті є продовження публікації² та введення в науковий обіг фрагментів облікової справи, започаткованої в грудні 1949 р. на о. Дмитра Кубаєвича, священника на той час уже катакомбної, підпільної Греко-Католицької Церкви.

Висвітлено наступні одинадцять документів облікової справи: 1) довідка «на сім'ю бандпособника» Кубаєвича Дмитра Івановича від 3 березня 1950 р.; 2) витяг із протоколу № 12 Особливої наради при Міністерстві державної безпеки СРСР про особову справу Кубаєвича Дмитра Івановича від 18 березня 1950 р.; 3) повідомлення управління МВС по Тернопільській області про зберігання архівної справи № 490 на Кубаєвича Дмитра Івановича від 16 жовтня 1954 р.; 4) скарга громадянина Кошіля Євгена Якимовича до Голови Президії Верховної Ради СРСР про перегляд справи Кубаєвича Дмитра Івановича від 2 серпня 1954 р.; 5) лист управління МВС в Томській області РРФСР до управління МВС у Тернопільській області про справу Кубаєвича від 26 серпня 1954 р.; 6) скарга громадянина Кошіля Євгена Якимовича до начальника УМДБ в Томській області РСФСР про перегляд справи Кубаєвича Дмитра Івановича від 2 серпня 1954 р.; 7) лист УМВС по Тернопільській області УРСР до начальника 1-го спецвідділу МВС СРСР щодо отримання архівної облікової справи на Кубаєвича Дмитра Івановича від 22 вересня 1954 р.; 8) лист начальника 1-го спецвідділу МВС СРСР до УМВС по Тернопільській області УРСР про направлення архівної облікової справи на Кубаєвича Дмитра Івановича від 5 жовтня 1954 р.; 9) висновок оперуповноваженого 1-го спецвідділу УМВС по Тернопільській області про розгляд скарги Кошіля Євгена Якимовича від 22 жовтня 1954 р.; 10) лист УМВС по Тернопільській області УРСР до начальника Копичинського РВ УМВС про відповідь на скаргу Кошіля Євгена Якимовича від 25 жовтня 1954 р.; 11) висновок співпрацівника відділу УВС у Тернопільській області про перегляд справи Кубаєвича Дмитра Івановича від 7 серпня 1995 р.³

Варто додати, що матеріали облікової справи священника Дмитра Івановича Кубаєвича містять ще одну частину матеріалів, датованих 1954–1956 рр., які заплановано опублікувати в наступній, четвертій частині. Автори-упорядники публікації у процесі перекладу документів з російської мови прагнули максимально зберегти їхню автентичність, стилістику та фразеологізми.

² Початок публікації матеріалів справи див.: Делятинський Р., Івашків І., Пострільонний В. Отець Дмитро Кубаєвич: сторінками облікової справи (Частина 1). *Галичина: науковий і культурно-просвітний краєзнавчий часопис*. 2023. № 36. С. 264–272. DOI: <https://doi.org/10.15330/10.15330/gal.36.264-272>; Делятинський Р., Івашків І., Пострільонний В. Отець Дмитро Кубаєвич: сторінками облікової справи (Частина 2). *Галичина: науковий і культурно-просвітний краєзнавчий часопис*. 2024. № 37. С. 166–175. DOI: <https://doi.org/10.15330/gal.37.166-175>.

³ Архів Головного управління Національної поліції у Тернопільській області. Архівна справа № 490: [част. 1] Облікова справа № 15867 на уніатського священника-опозиціонера Кубаєвича Дмитра Івановича, 39 арк.; [част. 2] Особова справа спец поселенця № 2633 Кубаєвича Дмитра Івановича, 34 арк., [част. 1], арк. 27–40.

В опублікованих документах облікової справи о. Дмитра Кубасевича розкрито механізми репресивної політики радянського тоталітарного режиму, виразно показано фіктивність звинувачень священника в «бандпособництві» й окреслено справжню причину виселення – вірність Греко-католицькій церкві.

Коротко характеризуючи зміст третьої частини публікованих документів, відзначимо, що їхній зміст підтверджує організацію органами МДБ і МВС СРСР цілеспрямованої акції переслідування о. Дмитра Кубасевича «за вірність греко-католицькій вірі», що стала підставою для адміністративного виселення у Томську область. Засвідчений документами факт заяви-скарги Євгена Кошіля та інших жителів с. Хлопівка тогочасного Копичинського району на адресу Президії Верховної Ради СРСР і начальника УМДБ в Томській області РРФСР з проханням про перегляд справи, відміну спецпоселення та повернення додому о. Дмитра Кубасевича, очевидно, став певною «несподіванкою» для спецслужб, однак це «клопотання» було достатньо швидко офіційно відхилено органами прокуратури. Цікавим є факт визнання незаконності «позасудових дій» радянських органів «правопорядку» у висновку відділу УВС у Тернопільській області про перегляд справи Дмитра Івановича Кубасевича від 7 серпня 1995 р., яким схвалено його повну реабілітацію відповідно до Закону України від 17 квітня 1991 р.

Отож, надалі – свідчення «мовою документів»...

Документ № 1: Довідка «на сім'ю бандпособника» Кубасевича Дмитра Івановича від 3 березня 1950 р.⁴

[арк. 27] ДОВІДКА

на сім'ю бандпособника Кубасевича Дмитра Івановича

видана 3 березня 1950 року с. Хлопівка Копичинського району Тернопільської області за постановою Копичинського РВ МДБ і санкцією прокурора Тернопільської області від 8.ІІ.1950 р. для виселення на спецпоселення.

Склад сім'ї:

1. Глава сім'ї: Кубасевич Дмитро Іванович, 1890 року народження, уродженець і проживає в с. Хлопівка Копичинського району Тернопільської області.

2. Члени сім'ї: [відсутні дані, що засвідчено відповідним знаком]

[арк. 27 зв.] При вилученні сім'ї не були встановлені за місцем проживання (втекли) члени сім'ї: [відсутні дані, що засвідчено відповідним знаком]

Начальник оперативної групи МДБ старший оперуповноважений Копичинського РВ МДБ ст[арший] л[ейтенант] [підпис] Мерзлікін

РОЗПИСКА

органу МВС про прийом сім'ї для етапування

3 березня 1950 р. названа в цій довідці сім'я Кубасевич Д. І. в складі 1 особи прийнята на Копичинський збірний пункт МВС.

Начальник збірного пункту УМДБ л[ейтенант] [підпис] У. Бріль.

Примітка: документ на друкованому бланку з рукописними вставками, оригінал російською мовою, переклад українською мовою здійснили упорядники.

Документ № 2: Витяг із протоколу № 12 Особливої наради при Міністерстві державної безпеки СРСР про особову справу Кубасевича Дмитра Івановича від 18 березня 1950 р.⁵

[арк. 28] Виписка із протоколу № 12 Особливої наради при Міністерстві державної безпеки Союзу РСР ст-5 від 18 березня 1950 р.

⁴ Архів ГУ НП у Тернопільській області. Архівна справа № 490... [част. 1]. Арк. 27–27 зв.

⁵ Там само. [част. 1]. Арк. 28.

СЛУХАЛИ	ПОСТАНОВИЛИ
23. Облікова справа № 15867 УМДБ Тернопільської області КУБАЄВИЧ Дмитро Іванович, 1890 р. н., уродженець Станіславської області, українець, громадянин СРСР, безпартійний, священник. Позначка в ОСК проведена 28 квітня 1950 р. Жарикова	КУБАЄВИЧ Дмитра Івановича, за пособництво учасникам банди ОУН, виселити на спецпоселення під нагляд органів МВС. Майно конфіскувати. Арх. № 330144 Єршов

Начальник Секретаріату Особливої наради [підпис нерозбірливий]

Примітка: документ друкований, оригінал російською мовою, переклад українською мовою здійснили упорядники.

Документ № 3: Повідомлення управління МВС по Тернопільській області про зберігання архівної справи № 490 на Дмитра Івановича Кубаєвича від 16 жовтня 1954 р.⁶

[арк. 29] Управління МВС по Тернопільській області

16 жовтня 1954 р. № 6/490 м. Тернопіль

~~Таємно~~⁷

Екз №__

Начальнику 1-го спецвідділу МВС СРСР полковнику тов. Сіротіну, м. Москва на № 40/9-330144 від 5. X. 1954 р.

Копія: Начальнику 1-го спецвідділу МВС УРСР полковнику тов. Семьонову, м. Київ

Повідомляємо, що архівна облікова справа архівний № 330144 на сім'ю спецпоселенця Кубаєвич Дмитро Іванович, 1890 р. н., уродженця с. Пилипів Коломийського району Станіславської області, жителя с. Хлопівка Копичинського району Тернопільської області, нами зареєстрована і зберігається в архіві 1-го спецвідділу УМВС Тернопільської області під архівним № 490.

Начальник 1-го спецвідділу УМВС по Тернопільській області ст[арший] л[ейтенант] А. Шевердін

Примітка: документ друкований з письмовою вставкою, оригінал російською мовою, переклад українською мовою здійснили упорядники.

Документ № 4: Скарга громадянина Євгена Якимовича Кошіля до голови Президії Верховної Ради СРСР про перегляд справи Дмитра Івановича Кубаєвича від 2 серпня 1954 р.⁸

[арк. 30] Вх. К-145 Х-2219С 11 серпня 1954 р.

Голові Президії Верховної Ради Міністрів СРСР у Москві

Від громадянина Кошіля Євгена Якимовича

Жалоба⁹

Прошу Вашого Верховного розпорядження розглянути мою жалобу.

В 1950 році, в березні, був вивезений священник Кубаєвич Дмитро Іванович із села Хлопівка Копичинського району Тернопільської області Західної України органами РОММГБ¹⁰ у далекі табори Томської області Тегульдецького р[айо]ну, посьолок Берегаєво, уч[асток] Тайга 115. Там він проживає і зараз.

Від часу вивозу Кубаєвича Дмитра Івановича з села Хлопівка я, а також члени сільської ради слідкуємо за справою Кубаєвича Д. І. і за причиною вивозу та переконуємось, що причин

⁶ Архів ГУ НП у Тернопільській області. Архівна справа № 490... [част. 1]. Арк. 29.

⁷ Таке закреслення є в оригіналі, оскільки документ спершу мав гриф секретності, відтак його скасували в процесі розгляду документа.

⁸ Архів ГУ НП у Тернопільській області. Архівна справа № 490... [част. 1]. Арк. 30–30 зв.

⁹ Такий термін використовується в оригіналі.

¹⁰ РОММГБ – аббревіатура радянських органів внутрішніх справ і державної безпеки, імовірно, помилкове поєднання, фактично означає «районний відділ міліції Міністерства державної безпеки».

до вивозу не було ніяких, а тому просимо Вас розглянути справу Кубаєвича Дмитра Івановича та відпустити його, старушку до рідного села Хлопівка Копичинського р[айо]ну Тернопільської області.

Старушок Кубаєвич Дмитро Іванович [частина тексту пошкоджена] 64 роки, часто [частина тексту пошкоджена]

[арк. 30 зв.] ...тизмі¹¹ та порок серця і через те він не може собі заробляти на прожиття.

Я, Кошіль Євген Якимович, громадянин села Хлопівка Копичинського р[айо]ну Тернопільської області беру на себе обов'язок прийняти старушку Кубаєвича Дмитра Івановича до своєї хати і протримати його до смерті.

Про це я стверджую власноручним підписом.

Прошу не відмовити моєї просьби.

Власноручний підпис: Кошіль Євген

Завірила¹² сільрада:

Голова сільради: [підпис нерозбірливий] Панюш¹³

Секретар сільради: [підпис нерозбірливий] Вергун

село Хлопівка 2 / VIII 1954 року.

Примітка: документ рукописний з примітками про реєстрацію, оригінал українською мовою.

Документ № 5: Лист управління МВС у Томській області РРФСР до управління МВС у Тернопільській області про справу Кубаєвича від 26 серпня 1954 р.¹⁴

[арк. 31] Вх. № К-145 від 06/IX 1954 «Повторно» [рукописна вставка]

[форма штаму, друківано] СРСР. Міністерство внутрішніх справ. Управління МВС по Томській області. Відділ «П». 26 серпня 1954 р. № п-3/10757, м. Томськ

[звернення на рівні штаму, друківано] Начальнику 1 спецвідділу УМВС Тернопільської області м. Тернопіль

При цьому направляємо заяву Кошіля Євгенія Якимовича, який клопотав про звільнення зі спецпоселення Кубаєвича Дмитра Івановича на Ваш розгляд і відповідь заявнику.

Додаток: на 2 аркушах.

Заступник начальника відділу «П» УМВС Томської області підполковник [підпис] Карпов

Оперуповноважений 3 окр[емого] відділу «П» УМВС Т[омської] о[бласті] ст[арший] лейтенант [підпис] Рензяєв

Примітка: документ друкований з декілька рукописними приписками (реєстраційні номери, датування, підписи й одна резолюція), оригінал російською мовою, переклад українською мовою здійснили упорядники.

Документ № 6: Скарга громадянина Євгена Якимовича Кошіля до начальника УМДБ в Томській області РРФСР про перегляд справи Дмитра Івановича Кубаєвича від 2 серпня 1954 р.¹⁵

[арк. 32] [штамп із друкованим написом українською мовою, частково вицвілий] «УРСР. Виконавчий комітет Хлопівської сільської ради Копичинського району Тернопільської області». [дата на штампі:] «5 серпня 1954 р.».

[штамп з друкованим написом російською мовою і рукописною вставкою реєстраційного номера і дати] «Відділ МВС Томської області. Вх. № 2441 від 17.VIII.1954 р.».

¹¹ Так в оригіналі вказано частину слова (імовірно, «февматизмі»), яке перенесено з попередньої сторінки.

¹² Так в оригіналі, насправді «завірила» або «засвідчила».

¹³ Прізвище частково приховане на копії документа.

¹⁴ Архів ГУ НП у Тернопільській області. Архівна справа № 490... [част. 1]. Арк. 31.

¹⁵ Там само. [част. 1]. Арк. 28.

[рукописний текст українською мовою:] Начальнику МГБ¹⁶ Томської області СРСР у місті Томську

Від громадянина села Хлопівка Копичинського р[айо]ну Тернопільської області Кошіля Євгена Якимовича

Жалоба

Прошу Вашого Верховного розпорядження розглянути мою жалобу.

В 1950 році, в березні, був вивезений священник Кубаєвич Дмитро Іванович із села Хлопівка Копичинського р[айо]ну Тернопільської області Західної України органами РОМ МГБ у далекі табори Томської області Тегульдецького р[айо]ну, посьолок Берегаєво, участок Тайга 115. Тут він проживає і зараз.

Від часу вивозу Кубаєвича Дмитра Івановича з села Хлопівка я, а також члени сільради слідкуємо за справою Кубаєвича Д. І. та за причиною вивозу і переконуємось, що причин до вивозу не було ніяких, тому я і сільрада села Хлопівка від імені усіх громадян села Хлопівка просимо начальника МГБ Томської області розглянути нашу жалобу та увільнити старушку священника Кубаєвича Дмитра Івановича і відпустити його до рідного села Хлопівка.

Я, Кошіль Євген Якимович, громадя-

[арк. 32 зв.] нин села Хлопівка Копичинського р[айо]ну Тернопільської області, беру на себе обов'язок протримати священника старушку до смерті в своїй хаті. Старушок Кубаєвич Дмитро Іванович, який має уже більше 64 років, часто хворіє на ноги, до неможливості ходити, в нього є постійний ревматизм та порок серця і через те він не може заробляти собі на прожиток.

Я, Кошіль Євген Якимович, стверджую свій обов'язок власноручним підписом, а також про це стверджують одинадцять свідків села Хлопівка. Прошу не відмовити моєї просьби.

Власноручний підпис: Кошіль Євген.

Підпис свідків:

1. Кульчицький Павло Йосифович
2. Федак Петро Федорович
3. Мороз Михайло Павлович
4. Зима Павло Дмитрович
5. Чапук Володимир Васильович
6. Кісь Василь Іванович
7. Ломик Гринько Васильович
8. Завируха Іван Семенович
9. Горачук Михайло Іванович
10. Лапук Павло Пилипович
11. Кісь Павло Максимович

Написана жалоба до начальника МГБ Томської області, завірена головою сільради та секретарем села Хлопівка.

Голова сільради: [підпис нерозбірливий] Панощ¹⁷

Секретар сільради: [підпис нерозбірливий] Вергун
село Хлопівка 2 / VIII 1954 року.

Примітка: документ рукописний з двома друкованими штампами, оригінал українською мовою.

Документ № 7: Лист УМВС по Тернопільській області УРСР до начальника 1-го спецвідділу МВС СРСР щодо отримання архівної облікової справи на Дмитра Івановича Кубаєвича від 22 вересня 1954 р.¹⁸

[арк. 34] Управління МВС по Тернопільській області
1-ий спецвідділ

¹⁶ Так в оригіналі, насправді МДБ (Міністерство державної безпеки).

¹⁷ Прізвище частково приховане на копії документа.

¹⁸ Архів ГУ НП у Тернопільській області. Архівна справа № 490... [част. 1]. Арк. 28.

22 вересня 1954 р. № 6/2058 м. Тернопіль

Тємно¹⁹

Екз № 1

Начальнику 1-го спецвідділу МВС СРСР полковнику тов. Сіротіну, м. Москва

У зв'язку з направленою в УМВС Тернопільської області скаргою про скасування спецпоселення для ознайомлення з матеріалами та вирішення питання по суті просимо надіслати архівну облікову справу, згідно з якою виселений: Кубаєвич Дмитро Іванович, 1890 р. н., колишній житель с. Хлопівка Копичинського району Тернопільської області.

~~Після енливання необхідності справа Вам буде повернена~~²⁰.

Заступник²¹ начальника Управління МВС по Тернопільській області [підпис] Коломацький

[штамп з датою отримання:] «27 вересня 1954. № 152310».

Примітка: документ друкований з письмовими вставками, оригінал російською мовою, переклад українською мовою здійснили упорядники.

Документ № 8: Лист начальника 1-го спецвідділу МВС СРСР до УМВС по Тернопільській області УРСР про направлення архівної облікової справи на Дмитра Івановича Кубаєвича від 5 жовтня 1954 р.²²

[арк. 35] Вх. № 152310. Вх. 4732

[форма штамп, друковано] СРСР. Міністерство внутрішніх справ. 1-ий спецвідділ. 5/X 1954 р. № 10/9-330144, м. Москва

[звернення на рівні штамп, друковано] Начальнику 1 спецвідділу УМВС Тернопільської області м. Тернопіль

На запит № 6/2058 від 22/IX 1954 р. направляється архівна облікова справа № П-330144 на Кубаєвич Дмитра Івановича.

~~Справу належить повернути у 1 спецвідділ МВС СРСР не пізніше 10-денного терміну з дня отримання, з відповідними позначками у контрольному листі~~²³.

Додаток: справа в 1 томі і запит.

Заступник начальника 3 сектора 1 спецвідділу МВС СРСР полковник [підпис] Кротков

Заступник начальника 1 відділу майор [підпис] Денисов

[з лівого боку в кінці документу є резолюція червоним олівцем:] «Постановив дати Чернодубу. 11/X [19]54/III».

[з правого боку, очевидно, номер бланку:] ТВ 3632.

Примітка: документ друкований з письмовими вставками, оригінал російською мовою, переклад українською мовою здійснили упорядники.

Документ № 9: Висновок оперуповноваженого 1-го спецвідділу УМВС по Тернопільській області про розгляд скарги Євгена Якимовича Кошіля від 20–22 жовтня 1954 р.²⁴

[арк. 36]

«ЗАТВЕРДЖУЮ» Начальник Управління МВС по Тернопільській області підполковник [підпис] Коломацький 20 жовтня 1954 р.	САНКЦІОНУЮ Прокурор Тернопільської області радник юстиції [підпис] Парскевич [печатка] 22 жовтня 1954 р.
--	--

¹⁹ Таке закреслення є в оригіналі, оскільки документ спершу мав гриф секретності, відтак його скасували в процесі розгляду документа.

²⁰ Таке закреслення є в оригіналі.

²¹ В оригіналі рукописно додано «заступник» до друкованого «начальник...».

²² Архів ГУ НП у Тернопільській області. Архівна справа № 490... [част. 1]. Арк. 28.

²³ Таке закреслення є в оригіналі.

²⁴ Архів ГУ НП у Тернопільській області. Архівна справа № 490... [част. 1]. Арк. 28.

ВИСНОВОК

20 жовтня 1954 р.

м. Тернопіль

Я, оперуповноважений 1-го спецвідділу УМВС по Тернопільській області ст[арший] лейтенант Замотаєв, розглянувши заяву громадянина Кошіля Євгенія Якимовича і матеріали архівно-облікової справи № 490 по виселенню,

ЗНАЙШОВ:

що Кубаєвич Дмитро Іванович, 1890 р. н., як священник греко-католицької віри, виселений і рішенням колишньої Особливої наради при МДБ СРСР від 18/ІІІ-50 року засуджений на спецпоселення під нагляд органів МВС.

У своїй заяві Кошіль Є. Я. просить відмінити спецпоселення священнику Кубаєвич Д. І. та повернути в с. Хлопівку Копичинського району Тернопільської області, мотивуючи це тим, що він веселений нізащо, має похилий вік і він бере його на своє повне забезпечення.

Проведеною перевіркою встановлено, що Кубаєвич Дмитро Іванович виселений за те, що він був священником греко-католицької віри, серед населення с. Хлопівка Копичинського району Тернопільської області поширював ідеї греко-католиків і різні провокаційні чутки проти радянського ладу і православної церкви та залишався вірним слугою Ватикану.

[арк. 37] Таким чином, встановлено, що Кубаєвич Дмитро Іванович виселений правильно і підстав для відміни спецпоселення немає, а тому

ВВАЖАВ БИ

У клопотанні Кошіля Євгенія Якимовича про відміну спецпоселення Кубаєвичу Дмитру Івановичу відмовити, про що повідомити заявнику.

Оперуповноважений 1-го с[пеціального] / в[ідділу] УМВС по Тернопільській області ст[арший] лейтенант [підпис] Замотаєв

Згодний: Начальник 1-го спецвідділу УМВС по Тернопільській області ст[арший] лейтенант [підпис] А. Шевердін

Примітка: документ друкований у повному обсязі на бланку, оригінал російською мовою, переклад українською мовою здійснили упорядники.

Документ № 10: Лист УМВС по Тернопільській області УРСР до начальника Копичинського РВ УМВС про відповідь на скаргу Євгена Якимовича Кошіля від 25 жовтня 1954 р.²⁵

[арк. 38] [вгорі позначено номер вхідної документації] «Вх-145».

Управління МВС по Тернопільській області

23 жовтня 1954 р.

№ 6/490

м. Тернопіль

Начальнику Копичинського РОМ МВС Тернопільської області к[апіта]ну тов[аришу] Костилену м. Копичинці

Просимо усно повідомити гр[омадяни]ну Кошілю Євгенію Якимовичу, який проживає в с. Хлопівка Копичинського району Тернопільської області, про те, що його заява, подана до Президії Верховної Ради СРСР, УМВС Тернопільської області розглянута і в клопотанні про відміну спецпоселення Кубаєвичу Д. І. відмовлено.

Дату повідомлення просимо повідомити в 1 спецвідділ УМВС по Тернопільській області.

Начальник 1-го спецвідділу УМВС по Тернопільській області ст[арший] лейтенант [підпис] А. Шевердін

Виконавець: Замотаєв.

Примітка: документ друкований зі значними рукописними вставками, оригінал російською мовою, переклад українською мовою здійснили упорядники.

²⁵ Архів ГУ НП у Тернопільській області. Архівна справа № 490... [част. 1]. Арк. 28.

Документ № 11: Висновок співпрацівника відділу УВС у Тернопільській області про перегляд справи Дмитра Івановича Кубасевича від 7 серпня 1995 р.²⁶.

[арк. 39] [у форматі «квадрату» з підписом і печаткою]

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Начальник відділу УВС
Тернопільської області
[підпис] В. В. Дмитрук
[печатка]
7 серпня 1995 року

ВИСНОВОК

м. Тернопіль

4 серпня 1995 р.

Співпрацівник відділу УВС Тернопільської області Мельник, розглянувши на підставі Закону України від 17.04.91 матеріали архівної справи № 490 на сім'ю Кубасевич

ВСТАНОВИВ:

Постановою позасудових органів у адміністративному порядку 3 березня 1950 року з місця проживання с. Хлопівка Гусятинського району Тернопільської області були виселені на спецпоселення: Кубасевич Дмитро Іванович, 1890 р. н. з конфіскацією належного їм на праві власності майна.

На спецпоселенні у Томську область під наглядом спецкомендатури знаходились до 29.11.1956 р.

Приймаючи до уваги, що ніхто з вищевказаних осіб суджень не був, а мало місце їх адміністративне виселення, проведене позасудовими органами, дії яких Законом України від 17 квітня 1991 року «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» визнані незаконними, керуючись ст. 3 вказаного Закону, –

ВВАЖАЮ:

1. Виселення у 1950 році Кубасевич ...[відсутні дані, що засвідчено відповідним знаком]... [арк. 40] ...[друга сторінка цього документа не була надана для копіювання уповноваженою особою Архіву ГУНП в Тернопільській області, яка запевнила у повній реабілітації особи священника]...

Примітка: документ друкований з окремою письмовою вставкою, оригінал українською мовою.

FATHER DMYTRO KUBAIEVYCH: THE PAGES OF THE ACCOUNT FILE (Part 3)

Ruslan DELIATYNSKYI

*Ivano-Frankivsk Academy Ivana Zolotoustoho,
Department of Social and Humanitarian Disciplines, Research Institute of Church History,
22, Sofron Mudryi (Gharbarska) St., room 801, 76019, Ivano-Frankivsk, Ukraine
e-mail: r.deliatynskyi@ifai.edu.ua
ORCID: 0000-0002-6020-7666*

Iryna IVASHKIV

*Carpathian State Agricultural Research Station of the Institute of Agriculture
of the Carpathian Region of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine,
Department of Scientific Consulting and Information Support for Economy and Marketing,
21a, Bandery St., 76014, Ivano-Frankivsk, Ukraine
e-mail: i.ivach@ukr.net
ORCID: 0000-0002-8135-8260*

Volodymyr POSTRILONNYI

*34, Sahaidachnogo St., 47740, Velyki Birky village,
Ternopil district, Ternopil region, Ukraine
e-mail: postrilloniyvolodymyr@gmail.com
ORCID: 0009-0005-0415-5282*

²⁶ Архів ГУ НП у Тернопільській області. Архівна справа № 490... [част. 1]. Арк. 28.

Summary

In the article, the authors continue the publication of the third part of the materials of the accounting file of the priest of the Ukrainian Greek Catholic Church, Father Dmytro Kubaievych (1890–1980), which is now stored under No. 490 in the Archives of the Main Directorate of the National Police in Ternopil region (at the address: Ternopil, Valova St., 11). The authors of the publication sought to preserve the authenticity of the document as much as possible when translating it from Russian into Ukrainian.

The article highlights the following eleven documents from the accounting file: 1) a certificate «on the family of a gang accomplice» of Dmytro Ivanovych Kubaievych dated March 3, 1950; 2) an extract from the protocol No. 12 of the Special Meeting at the USSR Ministry of State Security on the personal file of Dmytro Ivanovych Kubaievych dated March 18, 1950; 3) a notification from the Ternopil Oblast Department of the Ministry of Internal Affairs on the storage of archival file No. 490 on Dmytro Ivanovych Kubaievych dated October 16, 1954; 4) a complaint from citizen Koshil Yevgen Yakymovych to the Chairman of the Presidium of the Supreme Soviet of the USSR on the review of the case of Dmytro Ivanovych Kubaievych dated August 2, 1954; 5) a letter from the Department of the Ministry of Internal Affairs in the Tomsk Region of the RSFSR to the Department of the Ministry of Internal Affairs in the Ternopil Oblast on the case of Kubaievych dated August 26, 1954; 6) complaint of citizen Koshil Yevgen Yakymovych to the head of the UMDB in the Tomsk region of the RSFSR about reviewing the case of Kubaievych Dmytro Ivanovych dated August 2, 1954; 7) letter from the UMVD for the Ternopil region of the Ukrainian SSR to the head of the 1st special department of the USSR Ministry of Internal Affairs regarding receiving the archival accounting file on Kubaievych Dmytro Ivanovych dated September 22, 1954; 8) letter from the head of the 1st special department of the USSR Ministry of Internal Affairs to the UMVD for the Ternopil region of the Ukrainian SSR regarding sending the archival accounting file on Kubaievych Dmytro Ivanovych dated October 5, 1954; 9) conclusion of the operative officer of the 1st special department of the UMVD for the Ternopil region on considering the complaint of Koshil Yevgen Yakymovych dated October 22, 1954; 10) letter from the Department of Internal Affairs for the Ternopil region of the Ukrainian SSR to the head of the Kopychinsky Regional Department of the Department of Internal Affairs on the response to the complaint of Koshil Yevhen Yakymovych dated October 25, 1954; 11) conclusion of an employee of the Department of Internal Affairs department in the Ternopil region on the review of the case of Kubaievych Dmytro Ivanovych dated August 7, 1995.

The published documents reveal the mechanisms of the repressive policy of the Soviet totalitarian regime, clearly show the fictitiousness of the priest's accusations of «gang affiliation» and outline the true reason for the eviction – loyalty to the Greek Catholic Church.

Key words: accounting, Soviet state security agencies, eviction, special settlement, priest, Dmytro Kubaievych, Ukrainian Greek Catholic Church.

REFERENCES

Arkhiv Holovnoho upravlinnia Natsionalnoi politsii u Ternopils'kii oblasti [Archive of the Main Directorate of the National Police in the Ternopil region]. Arkhivna sprava № 490: [chast. 1] Oblikova sprava № 15867 na uniatskoho sviashchenyaka-opozytsionera Kubaievycha Dmytra Ivanovycha, 39 ark.; [chast. 2] Osobova sprava spets poselentsia № 2633 Kubaievycha Dmytra Ivanovycha, 34 ark. [Archive file No. 490: [part. 1] Accounting file No. 15867 for the Uniate oppositionist priest Dmytro Ivanovych Kubayevich, 39 sheets; [part. 2] Personal case of special settler No. 2633 Kubaievych Dmytro Ivanovych, 34 sheet.] (in Ukrainian).

Deliatynskyi, R., Ivashkiv, I., Postrilonyi, V. (2023). Otets Dmytro Kubaievych: storinkamy oblikovoi spravy (Chastyna 1) [Father Dmytro Kubaievych: pages of the accounting file (Part 1)...]. *Naukovyi i kulturno-prosvitnii kraieznavchyi chasopys «Halychyna»* [Scientific and cultural and educational local history magazine «Halychyna»], no. 36, pp 264–272. DOI: <https://doi.org/10.15330/10.15330/gal.36.264-272> (in Ukrainian).

Naukovi proekty NDI istorii Tserkvy [Scientific projects of the Research Institute of Church History]. *Ivano-Frankivska akademiia Ivana Zolotoustoho* [Ivano-Frankivsk Academy Ivana Zolotoustoho]. Retrieved from: <http://ifaiz.edu.ua/novyny/1107-naukovi-proiekty-iic.html> (in Ukrainian).

V UkrINTEI zareiestrovano naukovo-doslidnu temu «Reabilitovana pamiat: istoriia UHKTs v osobakh» [The research topic «Rehabilitated memory: the history of the UGCC in individuals» is registered in UkrINTEI]. *Kafedra istorii Ukrainy ta metodyky vykladannia istorii. Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka* [Department of History of Ukraine and methods of teaching history. Prykarpattia National University named after Vasyl Stefanyk]. Retrieved from: https://kiu.pnu.edu.ua/2023/07/03/v-ukrintei-zareiestrovano-naukovo-doslidnu-temu-reabilitovana-pam-iat-istoriia-uhkts-v-osobakh/?fbclid=IwAR25elMCgv8BA5WoOAO_rmljLUPNFvJwH88wmHJ8AyzvIOnyXJRqUrmWU6oA (in Ukrainian).